

Laima Kota "Cilvēks ar zilo putnu". Fragments no nodaļas "Sukrenes"

1. Ar kādiem izaicinājumiem rakstniecībā saskārās Anšlavs Eglītis laika posmā pēc Otrā pasaules kara?
2. Kādas ir Anšlava Eglīša un viņa dzīvesbiedres mākslinieces Veronikas Janelsiņas attiecības, kas par tām liecina?
2. Kādas Anšlava Eglīša cilvēciskās īpašības un rakstnieka darba metodes atklājas tekstā?
3. Izskaidro, vai romānā raksturotajai situācijai ir kādas līdzības ar radoša cilvēka esību mūsdienās?
4. Kas ir sukrenes, un vai var saskatīt kādu līdzību ar tām?

Teksts	Kam pievērst uzmanību?
<p>“Atliek tikai strādāt kaut vai paša priekam? Kad to kāds izlasīs, Dievs zina. Nav zināms, kā npublicēt, kur raut papīru, kā izplatīt...”</p> <p>“Tieši tā, nu tad beidzot! Senjor skribento!”</p> <p>Veronika bija iegājusi vienā no papildus piešķirtajām istabām. “Šī celle ir tieši kā priekš gara censoņa, kam vajag klusumu, norobežošanas un izolāciju no pasaules trokšņiem!”</p> <p>Rakstīt ir vieglāk nekā gleznot, Anšlavs omulīgi nodomāja. Nevajag ne audeklu, ne krāsu, ne citu ierīču un īpašu gaismas apstākļu. Nav arī visu laiku jāstāv kājas pie skrajas un jāvicina rokas. Eglītim nebija ne jausmas, ko švābu ģimene var sadarīt tik mazā istabiņā, bet rakstīšanai tā derēja. Bija vieta, kur ielikt galdu, un jau labi.</p> <p>Galdam vajadzēja būt lielam, platam, lai var salikt šķēres un līmes podu. Bez tiem nekādas rakstīšanas. Tā kā Anšlavs zināja savas darba metodes, ar to nācās rēķināties. Viņš nevarēja lepoties ar kādu īpašu paņēmienu. Klusums un nošķirtība bija vēlami, bet strīpām stāstu viņš bija sarakstījis bēgļu kopnometņu apstākļos gan kara beigu posmā Kurzemē, gan Vācijā. Ja nebija labu apstākļu, bija jāpietiek ar tādiem, kādi bija. Viņš rakstīja pēc vajadzības no ne pārāk agra rīta, pusdienā vai vakarā, bet tikai ļoti reti pēc pusnakts. Eglītis bija dienas cilvēks. Lai gan nebūt nebija kafijas ienaidnieks, par uzmundrinātāju rakstīšanai to nekad nelietoja.</p> <p>Pirmrakstus viņam nācās salabot līdz nepazīšanai. Tikai reti kāda rinda palika, kāda bija uzrakstīta sākumā. Kad salabotais pirmteksts pārrakstīts puslīdz tekošā stāstījumā, sākās vēl pamatīgākas revīzijas. Lai nebūtu jāpārraksta lapu lapas, mašīnrakstītos labojumus Anšlavs vajadzīgajās vietās ielīmēja. Bez šķērēm un līmes poda</p>	<p>Kam pievērst uzmanību?</p> <p>Retorisks jautājums Frazeoloģisms Sarunvalodas vārds</p> <p>Izteiciens citā valodā Par kādām telpām saka <i>celle</i>? Sarunvalodas vārds Vienlīdzīgi teikuma locekļi</p> <p>Kādas ir rakstniecības priekšrocības?</p> <p>Kādi ir Anšlava Eglīša darba paradumi?</p> <p>Ko nozīmē <i>strīpām stāstu</i>?</p> <p>Kādus paņēmienus Anšlavs Eglītis izmanto, lai uzlabotu uzrakstīto? Skaidro <i>puslīdz tekošā stāstījumā, pamatīgākas revīzijas, zelta likums?</i></p>

nekā neiztikt. Rakstnieka zelta likums liek īsināt, īsināt un vēlreiz ņemt laukā, bet Eglītis darbojās otrādi. Viņa lapaspuses arvienu pagarinājās, izvērsās garumā, atradās vēl ko teikt, uzradās vēlme šo to papildināt un paskaidrot, un darba gaitā no papīra loksnes salīmējās ja ne palaga garums, tad laba galdsega. Dažāda garuma lapaspuses viņš vēlāk skrodera lietišķumā sagraizīja un salīmēja standartlielumā.

No atraitnes šķūnī atrastiem dēļiem Anšlavs galdu saskrūvēja pats. Vietas krēslam pietika, par to jau dubults prieks. Plauktiņš grāmatām, ko atdeva Teilfingenu atstājušie latvieši, jau izskatījās kā pārpilnības apliecinājums, vienlaikus raisot aizdomas, vai tik būcenis nav mietpilsoniski pārbāzts. Tas arī bija viss, kas satilpa piešķirtajā telpā. Atlika iegādāties darba instrumentus.

“Vai mums ir lieka mašīna rakstīšanai?” pārjautāja pilsētas birģermeistars Ginters Koncelmans. “Cilvēk, mums ir viss, bet nav nekā lieka. Rau, te ir daktilomašīna vēl no ķeizara Vilhelma laikiem, mana Traute prot noslaucīt puteklus.”

Rakstāmmašīnas iegāde izrādījās tikpat aizraujoša kā staigāšana pa kalniem. Nedēļu meklējis, Anšlavs personīgi bija iepazinies ar visiem jēlkādas rakstāmmašīnas īpašniekiem- ar antikvariāta īpašnieku, ar veļas fabrikas kancelejas pārzini, pilsētas rātes atvaļināto rakstvedi un vienīgo pilsētas grāmatirgotāju Kārli Roupu. Katram bija pāris rakstāmmašīnu, katra ar savu nodilumu, burtu šriftu, bet par mašīnu īpatnībām to īpašnieki stāstīja kā par sievietēm, ar ko ilgi pavadīts laiks, kopā veikts neatliekams darbs un iepazīta to spūrainā daba: “Viņa ir kašķīga. Neņem katru papīru. Uzmanīgi ar pārbraucieniem. Nesist, pat ja uzprasās! Rau, kad sāk rakstīt no rīta, ar pirmo reizi šis “M” jāuzspiež asi, bet “m” mazlietiņ jāpietur, tad aiziet kā smērēts, klausu un ir labiņa līdz nākamajai rakstīšanas dienai. Tad atkal jāšāk pazemīgi klanīties, manierēties un amzierēties kā ar brūti, lai tiek pie rakstīšanas. Klīrējas, bet strādā labi, negantniece. Tāda nu viņa man ir.”

Pēc rūpīgas izvērtēšanas Veronika Anšlavam izmeklēja un atrada labāko. Tā bija liela kā siena kaudze, varena kā kuļmašīna, smaga kā cīkstonis ringā un rindiņas bēra kā no ložmetēja. Uzsisis pāris burtu, Anšlavs iedrebinaja Amana atraitnes māju. Uzrakstījis pāris rindiņu pāri visai lappusei, Eglītis jutās, kā skaldot malku.

Piedārdinādama kvartālu, rakstāmmašīna strādāja ar pilnu krūti. Bija jāuzmanās, rakstot cepuršburtus a-e-u, jo rakstāmmašīnā latviski stingri taisno garumzīmju nebija. Tieši tāpat grūti nācās ņemt ar čībeniekiem. Kur mīkstinājuma zīmēm burtu apakšā būtu jāieķeras viegli kā

Kādas sintaktiskās konstrukcijas lietojums norāda uz tekstu garumu?

Ko nozīmē *ja ne palaga garums, tad laba galdsega, skrodera lietišķumā* ?

Sarunvalodas vārds ar negatīvu emocionālo nokrāsu

Izsaukmes vārds

Kāds ir daktilomašīnas praktiskais pielietojums?

Ar kādiem cilvēkiem pilsētīnā iepazīstas Anšlavs?

Kas ir *spūrainā daba*?

Ko nozīmē frazeoloģisms *aiziet kā smērēts*?

Sarunvalodas vārdi

Kāda nozīme salīdzinājumiem?

Kāpēc jutās, *kā skaldot malku*?

Frazeoloģisms

Kādas latviešu valodas fonētikas un grafētikas īpatnības raksturotas?

ērtam mājas apavam, rakstāmmašīna bija gluži vai jāapstādina, jāuzsit čības zīme, lai sanāktu “ņ” vai “ķ”.

Eglītis jau domās centās izvairīties no vārdiem, kuri varētu būt garināti vai mīkstināti. Rakstot tikai ar latīņu burtiem, bija savs labums. Teksts nemuļļājās, nečumurējās, nežvankšķelējās, nepļepēja čupā- murškā, bet izjusti tecēja kā maoru dziesma ai-ju- ai-ju, tirli- tirli, viegli, viegli, varoni un notikumus aiznesa lapu pa lappusei uz beigu galu bez spaidiem un varas darbiem pret rakstnieku.

Anšlavs bija nolīdis savā palielas gultas lieluma rakstāmistabā, bet Veronika bija nepieciešamas plašums. Cik nu sauļas lieluma Eglīšu māja spēja uzņemt, modeļi nāca it priecīgi. Kad Eglīši bija pārvākušies, trīs dienas vēlāk uz sētiņas staba uzsēdās kaķis. Biceris kundzes Mocarts ieradās, uzlēca, gluži vai nopriecājies, un ilgu laiku vēroja, kas notiek namā. Viņš sēdēja kā pieminekļis vai drīzāk sajūtās ka marmora lauva, kas sarga nama goda ieeju pie kāpnēm. Pasēdējis, novērtējis, redzējis visu labu esam, kaķis, apzinoties savu šispasaules misiju, saimnieka gaitā vakarā devās atpakaļ. Kaķa skatiens vēstīja, ka viņš vēro, uzmana un pārvalda pasauli: “Kamēr es te sēžu, esiet droši!”

Kādi apzīmējumi noteiktām burtu grupām un zīmēm lietoti?

Sarunvalodas vārdi, skaņu atdarinājumi valodā

Ko nozīmē *izjusti tecēja*?

Salīdzinājums

Kas ir *spaidi un varas darbi pret rakstnieku*?

Uz kuru Anšlava Eglīša darbu norāde?